SUMMATIVE ASSESSMENT – II (2013-14)

द्वितीयसङ्कलनात्मकमूल्याङ्कनम् - २ (२०१३–१४)

कक्षा : षष्ठी | पूर्णाङ्का: : ६०
CLASS : VI | MARKS : 60
विषय : संस्कृतम् | समय: : 2½ घण्टा:
SUB. : SANSKRIT | TIME : 2½ hrs

छात्रस्य नाम------------------

क्रमसंख्या--------------------- --------------

कक्षा / वर्ग:--------------------- निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

दिनाङ्क:------------------------- (Invigilator)

60

प्राप्ताङ्का:

परीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

(Examiner)

निर्देशा: -

१) अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वार: खण्डा: सन्ति ।

(क) अपठित अवबोधनम् – 6 अङ्का: (ख) रचनात्मकलेखनम्– 12 अङ्का:

(ग) अनुप्रयुक्तव्याकरणम् –18 अङ्का: (घ) पठित अवबोधनम्– 24 अङ्का:

२. उत्तराणि ***अस्मिन् एव*** प्रश्नपत्रे निर्दिष्टस्थाने लेखितव्यानि ।

३) समस्ता: प्रश्ना: अनिवार्या: । **४) उत्तराणि संस्कृतेन एव लेखनीयानि।**

evidyarthi

"क" खण्ड: अपठितावबोधनम्(6 अङ्का:)

1 . अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।(अनुच्छेद को पढकर प्रश्नों के उत्तर लिखिए।) - 6

भारतदेश: अस्माकं मातृभूमि: अस्ति। प्राचीनकाले भरत: नाम राजा भारतम् अपालयत्। स: शकुन्तलाया: दुष्यन्तस्य च पुत्र: आसीत्।भरत: महापराक्रमी आसीत्। निर्भीक: स: सिंहशिशुभि: सह अक्रीडत्। भरतेन शासित: देश: भारतम् इति नाम अभवत्। भारतदेश: अतीवविशाल: अस्ति। नवदेहली भारतस्य राजधानी अस्ति। भारतस्य उत्तरे पर्वतराज: हिमालय: अस्ति। पुण्यनदी गङ्गा हिमालयात् एव प्रवहति।

I. एकपदेन उत्तरं लिखत। (एकशब्द में उत्तर लिखिए) ½ x 2=1

१. क: महापराक्रमी आसीत् ? ------------------------------------

२. पर्वतराज: क: अस्ति ? ------------------------------------

II. एकवाक्येन उत्तरं लिखत। 2 x 2 = 4

१. गङ्गा कस्मात् प्रवहति ?

---

२. क: अतीव विशाल: अस्ति ?

III. रिक्तस्थानानि उचितपदैः पूरयत । ½x2=1

१. नवदेहली ------------------------------राजधानी अस्ति।

२. निर्भीक: भरत: --------------------------- सह अक्रीडत्।

https://www.evidyarthi.in

खखण्डः (रचनात्मककार्यम्) 12 अङ्काः

2. मञ्जूषातः उचितपदानि चित्वा चित्राणां नामानि संस्कृतेन लिखत। (कोष्ठक से उचित शब्दों को चुनकर चित्रों के नीचे संस्कृत नाम लिखिए) 1 x 6 = 6

मञ्जूषा :-

पिपीलिका	मधुमक्षिका	वैनतेयः	काकः	अङ्गुलीयकम्	मत्स्यः

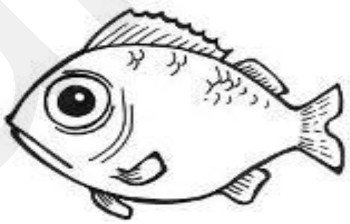

१. ---------------------- २. ---------------------- ३.--------------------------

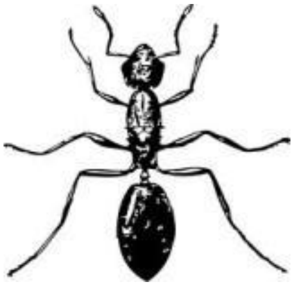

४. ----------------------- ५.------------------------- ६.--------------------------

evidyarthi

3.अधोलिखितान् शब्दान् आधृत्य सार्थकानि वाक्यानि रचयत।

(अधोलिखित शब्दों के आधार पर संस्कृत में सार्थकवाक्य बनाइए) 1x 6 = 6

वानरा:	उत्सवप्रिय:	तरन्ति
सिंहा:	वृक्षेषु	नृत्यन्ति
मयूरा:	जले	उत्पतन्ति
मत्स्या:	आकाशे	गर्जन्ति
खगा:	उद्याने	अस्ति
भारतदेश:	वनेषु	कूर्दन्ति

१)--।

२) --।

३) --।

४) --।

५) --।

६) --।

"ग"खण्ड: (अनुप्रयुक्तव्याकरणम्) -18 अङ्का:

4*. एकवचने रूपाणि लिखत। (एकवचन में रूप लिखिए)* 1x 4 = 4

उदा - छात्रा: - छात्र:

बहुवचनम्	-	एकवचनम्	बहुवचनम्	-	एकवचनम्
१.बका:-	-	-------------------	२.मानवा:	-	--------------------
३.उत्सवा:	-	--------------------	४.कपोता :	-	--------------------

https://www.evidyarthi.in

5. **बहुवचने रूपाणि लिखत। (बहुवचन में रूप लिखिए)** 1 x 4 = 4

उदा- फलम् - फलानि

एकवचन म्		**बहुवचनम्**	**एकवचनम्**		**बहुवचनम्**
१.वनम्	-	--------------------	**२. व्यजनम्**	-	--------------------
३.कमलम्	-	--------------------	**४. पुस्तकम्**	-	--------------------

6.संस्कृते संख्याशब्दं चित्वा लिखत। (संस्कृत में संख्याशब्द चुनकर लिखिए) ½x4=2

मञ्जूषा -

पञ्च	त्रय:	सप्त	चतस्र:

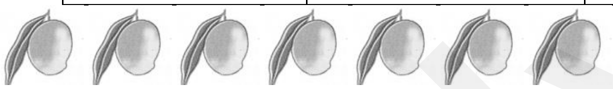

१) ------------ आम्राणि ।

२) ------------ चटकाः ।

३) ------------ कन्दुकानि ।

४) ------------- मयूराः ।

7.उचित विभक्तिरूपाणि चित्वा लिखत। (उचित विभक्तिरूप चुनकर लिखिए) 1x2=2

१. सर्प: ------------------बहि: निर्गच्छति।(बिल)

(अ) बिलम् (ब) बिलात् (स) बिले (द) बिलस्य

२. ------------------जलं पतति। (मेघ)

(अ) मेघात् (ब) मेघ: (स) मेघौ (द) मेघे

evidyarthi

https://www.evidyarthi.in

8.वचनानुसारं रिक्तस्थानानि पूरयत ।(वचन के अनुसार रिक्तस्थान पूरा कीजिए) ½x4=2

एकवचनम्	-	**द्विवचनम्**	-	**बहुवचनम्**
उदा- मोदकात्	-	मोदकाभ्याम्	-	मोदकेभ्य:
१. चित्रात्	-	----------------		----------------
उदा- नरस्य	-	नरयो:	-	नराणाम्
२. पत्रस्य	-	----------------	-	----------------

9. उचित शब्दरूपै: रिक्तस्थानानि पूरयत ।(उ्चत शब्द चुनकर रिक्तस्थान पूरा कीजिए) ½x4=2

उदाहरणम् – काक: – काकौ – काका:

मञ्जूषा- भानू, मुनी, पुष्पे, मुनि:

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
भानु:	(१)-----------	भानव:
पुष्पम्	(२) -----------	पुष्पाणि
(३) ----------	(४)-----------	मुनय:

10.उचितधातुरूपै: रिक्तस्थानानि पूरयत ।(उचित धातुरूपों सेरिक्तस्थान पूरा कीजिए) ½x4=2

मञ्जूषा-

पठथ	**पठत:**	अपठन्	पठिष्याम:

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पठति	(१)---------	पठन्ति
पठसि	पठथ:	(२)---------
पठिष्यामि	पठिष्याव:	(३)----------
अपठत्	अपठताम्	(४)---------

https://www.evidyarthi.in

"घ"खण्ड: (पठितअवबोधनम्) 24अङ्का:

11. अंधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत । - (5)

उत्सवप्रिय: अस्माकं भारतदेश: ।अत्र कुत्रचित् शस्योत्सव: भवति, कुत्रचित् पशूत्सव: च भवति, कुत्रचित् धार्मिकोत्सव: भवति, कुत्रचित् यानोत्सव: च। एतेषु एव अन्यतम: पुष्पोत्सव: इति । अयं " फूलवालों की सैर " इति नाम्ना प्रसिद्ध: अस्ति ।

देहल्यां मेहरौलीक्षेत्रे अक्तूबरमासे अस्य आयोजनं भवति ।अस्मिन् अवसरे तत्र बहुविधानि पुष्पाणि दृश्यन्ते । परम् प्रमुखं आकर्षणं तु अस्ति पुष्पनिर्मितानि व्यजनानि । जना: एतानि पुष्पव्यजनानि योगमायामन्दिरे "बख्तियारकाकी" इत्यस्य समाधिस्थले च अर्पयन्ति ।

प्रश्ना: -

i) एकपदेन उत्तरत। (1x2=2)

१. क: उत्सवप्रिय: देश: अस्ति ? ----------------------------

२.पुष्पोत्सव: केन नाम्ना प्रसिद्ध: अस्ति ? ----------------------------

ii) पूर्णवाक्येन उत्तरत । (1x2=2)

१.पुष्पोत्सवस्य आयोजनं कदा भवति ?

--- ।

२.जना: पुष्पव्यजनानि कुत्र अर्पयन्ति ?

--- ।

iii) रिक्तस्थानानि पूरयत। (½x2=1)

१. परम् प्रमुखं -------------------- तु अस्ति पुष्पनिर्मितानि व्यजनानि ।

२. कुत्रचित् ---------------------- भवति ,कुत्रचित् यानोत्सव: भवति ।

evidyarthi

12. गीतम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। (गीत पढकर प्रश्नों के उत्तर लिखिए) – 4

I.कुत आगच्छसि मातुलचन्द्र ?

कुत्र गमिष्यसि मातुलचन्द्र ?

अतिशयविस्तृतनीलाकाश:

नैव दृश्यते क्वचिदवकाश: ।

कथं प्रयास्यसि मातुलचन्द्र ?

कुत आगच्छसि मातुलचन्द्र ?

कथमायासि न भो! मम गेहम्

मातुल ! किरसि कथं न स्नेहम् ।

कदाऽऽगमिष्यसि मातुलचन्द्र ?

कुत आगच्छसि मातुलचन्द्र ?

i) एकपदेन उत्तरत। (1x2=2)

१. मातुल: क: ? --------------------

२. अतिशयविस्तृत: क: ? --------------------

ii) पूर्णवाक्येन उत्तरत। (1x2=2)

१. क: नैव दृश्यते ?

13.मञ्जूषात: पर्यायवाचिपदानि चित्वा लिखत। (मंजूषा से उचित पर्यायशब्द को चुनकर लिखिए)

मञ्जूषा – (½x4=2)

पिपासा	वस्त्राणि	अधिकम्	पृथ्वी

१. वसनानि = ---------------------- २. विपुलम् = ----------------------

३. धरित्री = ---------------------- ४. तृषा = ----------------------

https://www.evidyarthi.in

14.मञ्जूषात: विलोमपदानि चित्वा लिखत ।(उल्टे अर्थवाले शब्द लिखिए) (½x4=2)अङ्का:

१.प्रात: x ----------------------

२.कृष्ण: x ----------------------

३.निर्धनम् x ----------------------

४.दूरे x ----------------------

श्वेत:
धनिकम्
पार्श्वे
सायम्

15.उपयुक्तकथनानां समक्षम्"आम्" अनुपयुक्तकथनानां समक्षं "न" इति लिखत । (सही वाक्यों के सामने "आम्" गलतवाक्यों के सामने "न" लिखिए) (½x6=3) अङ्का:

१. दशबालका: स्नानाय अगच्छन् । (----------)

२. ते वस्तुत: नवबालका: एव आसन् । (----------)

३. वसन्तसमये पिककाकयो: भेद: भवति । (-----------)

४. वैनतेय: पशु: भवति । (-----------)

५. बालक: स्वं न अगणयत् । (-----------)

६. एक: बालक: नद्यां मग्न: । (-----------)

16.अधोलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारं लिखत । (निम्नलिखित वाक्यों को सही घटनाक्रम के अनुसार लिखिए) (½x6=3) अङ्का:

१. स्वामी अजीजाय अवकाशस्य पूर्णं धनं ददाति ।

२. अजीज: सरल: पराक्रमी च आसीत् ।

३. अजीज: पेटिकां आनयति ।

४. एकदा स: गृहं गन्तुम् अवकाशं वाञ्छति ।

५. पीडित: स्वामी अत्युच्चै: चीत्करोति ।

६. मक्षिके स्वामिनं दशत: ।

https://www.evidyarthi.in

1. -- ।

2. -- ।

3. -- ।

4. -- ।

5. -- ।

6. -- ।

17. श्लोकांशान् योजयत। (श्लोकांश जोडकर लिखिए) (1x 5 = 5)अङ्काः

(**क**)		(**ख**)
तस्मात् प्रियं हि वक्तव्यम्	-	वर्षन्तु विपुलं जलम् ।
गच्छन् पिपीलको याति	-	को भेद: पिक काकयो: ।
बालादपि ग्रहीतव्यम्	-	वचने का दरिद्रता ।
सूर्यस्तपतु मेघा: वा	-	योजनानां शतान्यपि ।
काक: कृष्ण: पिक: कृष्ण:	-	युक्तमुकतम् मनीषिभि: ।

1. -- ।

2. -- ।

3. -- ।

4. -- ।

5. -- ।

* * * * *

evidyarthi